

Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtakastjóri: Kristjan Dahl
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov

Blaðhöf: Randi Jacobsen · Dagny
Joensen · Tórfim Smith ·
Hilmar Jan Hansen ·
Jústinus Eldesgaard

Útgevarar: P/F Sosialurin
Uppseting: P/F Sosialurin
Prent: P/F Pressan 1981

Bústaður: Argjaveg 28
Argjum
Tíðindi: 11820

Postadr.: Postsmoga 78
110 Tórshavn
Telefax: 14720

Stýrisskipanin

Álitid um nýggja stýrisskipan er nú almannakunngjørt, men enn hevur lítið alment orðaskifti verið um hetta álit. Talan er um sera drúgv og viltfennandi uppskot og tekur tað drúgva tíð at seta seg inn í hetta stóra tilfar. Vit vóna, at hetta drúgva álit fer at verða væl og virðiliga viðgjørt á øllum samfelagsins stigum. Álitid eigur at koma undir orðaskifti í fjølmíðlunum, í politisku skipanini, í yrkis- og vinnufeløgum og ikki minst millum manna. Hetta snýr seg jú ikki um eina vanliga lögtingslóg,

men um eina lóggávu, sum er meira principiell og meira grundleggjandi enn lógir flestar.

Álitid við uppskotum til nýggja stýrisskipan átti at veið sent í hvørt hús í Føroyum, so allir færoyingar finga høvi at kunna seg um hvørjar ætlanir politikkararnir hava við framtíðar politisku skipan Føroya. Vit eiga heldur ikki at gloyma, at álitid er eitt ømbætismannaálit evnað til av lögfrøðingum, ið mugu haldast at vera okkara fremsti serkunnleiki í stýrisskipanarspurningum. Alt gott um hetta, men eitt slíkt tilfar eigur eisini at fáa sera

nágreiniliga og drúgva politiska viðgerð. Tað skal tí vera okkara vón at politikkararnir geva sær góðar stundir at viðgera allan spurningin um nýggja stýrisskipan. Vit eiga at minnst til, at tað fara at ganga nógv ár, áðrenn tann stýrisskipan, sum kemur í gildi við nýggju lógini, fer at vera broytt aftur.

Vit her á blaðnum fara at royna at birta upp undir eitt breitt orðaskifti um nýggju stýrisskipanina og bjóða vit øllum, ið hava ahuga fyri hesum spurningi at siga sína meining. Eisini fer blaðið at venda sær beinleiðis til lögfrøðingar, søgu-

frøðingar, samfelagsfrøðingar og politikkarar við áheitan um at viðgera uppskotið í blaðnum. Vit fara eisini at bjóða politisku ungmannafeløgnum upp í hetta orðaskifti og vóna vit at tey fara at taka væl móti innbjóðingini, tí tað er jú hóast alt tey, sum nú eru ung, ið koma at liva undir nýggju skipanini. Tað er púrt eingin ivi um, at stóru tørvur er á nýggjari stýrisskipan, men tað stendur samstundis fast, at vit ikki eiga at seta eina heilt nýggja skipan í verk, sum á mongum økjum er nakað av eini kollvelting uttan eitt breitt og sakliga vælgrundað orðaskifti.

sosialurin

Lesarabrøv

Viðmerking til kjakið um føroyskt og norðurlandskt í nýggju studentaskúlaskipanini

Evnið í fimmaranum 9. februar 1994 var nýggja studentaskúlaskipanin. Tað, sum hevur Móðurmálsráðsins áhuga, er spurningurin føroyskt/norðurlandskt. Við spenningi hevur verið biðað eftir, at nýggja studentaskúlaskipanin skuldi koma í ljósmála, tí nú fekk føroyskt umsiðir tann sess, tað langt síðani átti at havt fingið. Sjálvandi.

Við spenningi varð eisini biðað eftir teimum sjónarmiðum í útvarpssendingini, ið fegnaðust um, at lynt varð so væl fyri føroyskum í nýggja uppskotinum, og at uppskotsmálinir gera vart við, at annað Norðurland er til enn Danmørk. Ivaðust ikki í, at hvør fór at leggja annan eftir at sleppa fram; ið hvussu er lærarnir í føroyskum á studentaskúlanum. Ikki hvønn dag, at so gott høvi byðst.

At onkur slapp framat við klassisku grundgevingini, at nú var synd í Føroya unddómi, at hann var ov illa kálvføddur við donskum máli og mentan, og tiskil fór at hava ilt við at fóta sær, tá ið hann skuldi av landinum at lesa, var altíð væntandi. Hatta er hundrad ára gamalt, stívliga tað. Lat fara. Men áðrenn nakran vardi, var fimmarin av, tíðin runnin, og einki menniskja hevði gjørt vart við, at tíkið verður undir við tí, sum vikur at føroyskum og norðurlandskum í nýggja uppskotinum fyri studentaskúla í Føroyum. Ikki orð talað um, at hetta var vísa og greiða gøtan, vit áttu at ganga. Ótrúligt. Tí at ikki hildu vit klassisku grundgevingina umboða almannahugsanina innan skúlaferkið.

Tað ber ikki til, at nakað menniskja í álvara meinar, at hatta náttúrliga og „meinalysa“ uppskotið skal bera danskt fyri

bakka her á landi.

Tí at líta vit fyrst at fólkaskúlanum, læra føroysk børn eitt nú í Mikladali og í Húsavík danskt úr donskum kenslubókum, ætlaðar donskum børnum t.d. á Norrbrú, frá tí at barnið dugir at lesa, og tí farið verður úr skúlanum.

Mong børn hava harafturat danskar bókur í landalæru, lívfrøði og kristni í barnaskúlanum.

Taka vit sjeýnda flokk og uppeftir, læra føroyskir skúlanæmingar enskt og týskt um dansk. Landalæra, søga, samtidarkunning, kristni umframt alis-eyvafarði — i stóðfrøði er málið næstan rokkið, tibetur — dastið lisið á donskum máli, ætlað donskum næmingum og vituliga samanborið við donsk viðurskifti. Hetta var fólkaskúlin.

Um miðnámskúlanar og flestu hægri skúlar er bara at siga, at teir eru fleiri bátslongdir fremri, hvat donskum viðvikur. Hava eisini hópin av danskt-mæltum kennarum.

Og vit gráta, tí at danskt verður forðað í Føroyum.

Men enn er hundur ikki hálvbardur. Meginparturin av útlandsku sendinginum í Sjónvarpi Føroya hevur danskan tekst ella danska talu, sjálvt barnatalan verður ikki eird. Allar sjónbandabúðir leiga út filmar við donskum teksti ella talu. Allar marglætis- og blaðbúðir kjokkfullar av donskum tíðarritum og dagbløðum, næstan hvør hili í bókabúðunum stúvað við donskum bókum, bókasøvnini rokað av donskum bókum, mong heim gilt av donskum bókum, vit lesa heimsbókmentirnar á donskum. Umframt øll tey, sum hava verið og nomið sær útbýging og kunneleika í Danmørk og koma aftur

higar ávirkað av donskum viðurskiftum, hugburði og máli.

Og vit gráta, tí at danskt verður kúgað í Føroyum.

Í umsitning, í rættarmálum, á fíggiarstovnum, í krambúðum o.s.fr. danskt mál allastaðni.

Og vit gráta, tí at danskt verður týnt í Føroyum.

Ein og hvør sær, at danskt hevur onga neyð í Føroyum, men tá ið fremmant mál hevur vunnið sær sess á so mongum rókum, „sviður tað onkrans begyv.“

Okkara áheitan á allar myndugleikar, ið hava við hetta álvarsmál at gera, er tí: Væl-signaðir leggið doyn á, at hetta fær tær sømdir, tað hevur uppbórið, og tað greinirnar føroyskt og norðurlandskt vera í samsvari við ynski læraranna í føroyskum og norðurlandskum, at føroyskt fær 12 tímar, og norðurlandskt við skrivligum donskum fær 6 tímar. Føroya ungdomur hevur tað uppbórið. Tað er sjálvsagdur rættur og sømir seg tíð, ið sigur seg vera framtakssinnað mentað. Hetta má ikki lókast burtur og fara aftur um døv orðaleyst. Tí so gerast vit barbarar í orðsins upprunligu merking.

At dansktmæltir kennarar og føroyskir fylgisneytar royna at loypa brongul í og ræða okkum

við klassisku grundgevingini, nervar okkum ikki. Lítið bara teir knarra og físa. Var eisini fært fram einaferð, at vit liðu mentanardeyðan, slapp føroyskt mál inn um kirkjugát, gjordist móðurmálið kenslumál, varð TV-avísir danska avtikin. Nú hugsa vit ikki um tað. Og somuleiðis er hetta uppskotið eitt týðandi kapitull í stríðinum fram á mál.

Móðurmálsráðsfrøðingur tekur fult og heilt undir við tí, sum vikur at føroyskum og donskum í nýggja uppskotinum til studentaskúlan. Høggið nú ikki av hæli og sneiðið av tá. Tær avleiðingar eru alkendar.

ES

Halda tað ikki vera neyðugt at blanda upp í kjakið, at øll frálæra á móðurmálinum gevur bestu úrslit, og eingin kann læra fremmant mál væl, fyrr enn hann dugir sitt eigna væl og virðiliga. Lítið meir enn gonguvit man krevjast at skilja tað.

Vegna Móðurmálsráðsfrøðingur Føroya

Magni Joensen
Rúni Bjarkhamar
Hervor Jørgensen
Rannveig Hovgaard
Bjarki B. Skaale

Kvinnuhúsið

Ráðgevingin hjá Kvinnuhúsinum er opin hvønn hósdag frá kl. 19.00–21.00, Inngongd hjá KFUM, Oman Pisuvarða 2, ella á tlf. 17200.

Kvinnuhúsið er opið gerandisdagar frá kl. 14.30–16.30. Telefonin, 17200, svarar hvønn dag frá kl. 14.30–7.00 á morgni.

Frá Eysturoyar Javnaðarfelag

Aðalfundur og 1. uppstillingarfundur verður á

Runavíkar Sjómansheimi í kvøld 18. februar kl. 19.30

Skrá samb. lógini.

Marita løgmaður greiðir frá politisku støðuni.

Nevndin

Frá Hvalbiar Sóknar Javnaðarfelag

Aðalfundur

verður í

GAMLASKÚLA fríggjadagin 18. februar, kl. 20.30

Skrá samb. lógini. Harumframt til viðgerðar:

Landsfundurin
Handilskvoturnar
& onnur politisk mál

Við á fndinum verður Sverre Midjord, tingmaður.

Nevndin